

KLASSEKAMPEN

Ansvarlig redaktør: Bjørgulv Braanen
 Administrerende direktør: Christian Samuelsen
 Redaksjonsjef og featureredaktør: Mari Skurdal
 Nyhetssjef: Kjell-Erik N. Kallset og Mimir Kristjánsson
 Kulturredaktør (fung.): Mari Brenna Volla
 Utenriksredaktør: Johan Shanmugaratnam
 Utviklingsredaktør: Katrine Ree Holmøy
 Utgitt av © Klassekampen AS.
 Ettertrykk og elektronisk videre distribusjon forbudt uten etter særskilt avtale.

Partikoalisjon

Valgkampen har i liten grad vært preget av saker, men i større grad av opp- og nedturen på meningsmålingene. Høyre og Frp er betydelig svekket siden forrige valg, men den siste ukas målinger er mest preget av Aps tilbakegang. Det er fremdeles to uker igjen til valget og høydramatisk spenning rundt utfallet. Noe av det mest interessante for folk på venstresida og i arbeiderbevegelsen er hvordan det går med Ap. Vil nedturen fortsette så langt at det rødgrønne flertallet glipper, eller kan valg vinden snus? Aps resultat vil også kunne si noe om det fremdeles er mulig å opprettholde relativt store sosialdemokratiske partier som samler opp ulike velgergrupper i ett og samme parti.

Ap har alltid vært en koalisjon av forskjellige velgergrupper. Historisk var det en allianse av arbeiderklassen, landsbygdas småkårsfolk, fiskere og ulike utdanningsgrupper. Til tider har den interne spenningen vært stor, som i striden mellom Haakon Lie og Einar Gerhardsen, der den siste ble mer og mer opptatt av at partiet måtte fornye seg i møte med nye politiske utfordringer og velgergrupper. Noen ganger har det vært eksplosivt, som i de to EU-stridene. I dag er det fred og fordragelighet, men Ap sliter likevel med å forene ulike velgerstrømninger. Det er stor enighet i partiet om fordeling og arbeidslivspolitikken, men for eksempel i oljepolitikken er det sterke motsetninger; det samme gjelder asylpolitikken. Både MDGs framgang og Listhaugs mange asylutspill legger derfor press på partiet. Mange mener Ap-ledelsen må gå sterkere ut mot oljeindustrien og Listhaug, mens andre lurer på om partiet står nok opp for industriarbeidsplassene og holder nok fast på Stortingets asylforlik.

Er vi på vei inn i en tid der hver enkelt gruppe har så sterke og kompromissløse meninger – oppildnet av egne informasjonskanaler og sosialt samvær med likesinnede – at det ikke lenger er mulig å opprettholde store partier som koalisjoner av ulike velgergrupper i hele landet? Er det ok, eller vil folk på venstresida og i arbeiderbevegelsen måtte omskrive Leonard Cohens kjente frase om Amerika: Det er ikke sikkert du vil like det som kommer etter Arbeiderpartiet.

BJØRGULV BRAANEN

Opium som masseødeleggelsesvare

Kalenderen

29. AUGUST

Det britiske imperiet kalte den *War on Trade*; resten av verden kjenner den som Opiumskrigene. I dag er det 175 år siden britene tvang Qing-dynastiet i Kina til å undertegne Nanjing-avtalen som åpnet 14 store kinesiske havner for britenes opiumhandel for å utlikne handelsunderskuddet med Kina.

I 1839 innført Qing-dynastiet for-

bud mot opium for å redde folkehelsen slik kinesisk te bidro til å redde britene fra gin-helvete. Frakten fra Kina fra begynnelsen av 1800-tallet var lukrativ, men ga store underskudd fordi Kina var lite interessert i europeiske varer annet enn opium. Importen ble femfoldig fra 1821 til 1837. I mai tvang generalguvernøren i Liangguang (dekker dagens Guangdong, Guangxi og Hainan) Lin Zexu (1785–1850), *jinshi* (med mandrineksamen) fra Fuzhou i

Lin Zexu

kystprovinsen Fujian, kaptein Charles Elliott, den britiske superintendenten, til å utlevere all opium for destruksjon på stranda i Humen. To måneder etter oppsto det juridisk strid da to britiske seilere drepte en kineser. Britene senket den kinesiske flåten og inntok Hongkong. I midten av 1842 fikk de kontroll med munnningen til Yangze. I Nanjing ble Qing tvunget til frihandel, inkludert opium, avstå Hongkong og åpne «traktathavner» som Shanghai. **PMJ**

Synet på distrikt og landbruk skiller de to blokkene i norsk politikk.

Distriktsopprøret

Bjørgulv Braanen

FOKUS

De siste årene har det vokst fram en større forståelse for landbrukets betydning blant norske politikere. En fersk undersøkelse fra Agri-analyse viser at også blant Høyre og Frps stortingskandidater er det nå støtte for å opprettholde landbruket i samme omfang som i dag. Det er likevel stor uenighet om hvordan framtidens landbruk skal organiseres. På spørsmål om landbruket bør bygge på små og mellomstore gårdsbruk over hele landet, eller om det bør sentraliseres i større enheter i sentrale områder, er det et tydelig skille mellom Høyre og Frp på den ene sida og de rødgrønne på den andre. Her er forskjellene så store at vi kan snakke om en dyptgående konfliktlinje i norsk politikk. SV, Ap, Sp, KrF og MDGs kandidater (Rødt er dessverre ikke med i undersøkelsen) er enige om at dette er et sentralt mål, mens bare 20 og 17 prosent av Høyre og Frps stortingskandidater er opptatt av små og mellomstore gårdsbruk.

Agri har også listet opp ulike begrunnelser for å opprettholde landbruket. En av dem er at det gir oss levende bygder og opprettholder bosettingen. Her er det Sp, KrF og SVs kandidater som i størst

grad mener det er viktig, men Ap følger hakk i hæl. Et klart mindretall av Høyre og Frps stortingskandidater legger vekt på dette. Også hensynet til å produsere trygg mat, sikre selvforsyning, bevare kulturlandskapet og hindre at åker og eng gror igjen, er mindre viktig for Høyre og Frp.

Det samme mønsteret gjenspeiler seg i synet på bøndernes inntektsutvikling og sosiale vilkår. Høyre, Frp og Venstres kandidater er i betydelig mindre grad opptatt av dette, sammenliknet med SV, Ap, Sp, KrF og MDGs politikere. Høyre og Frps kandidater vil heller ikke opprettholde de offentlige støtte-

«Sentraliseringsmotstanden kan føre til nytt stortingsflertall»

ordningene til jordbruket på samme nivå som i dag.

Landbruks-, fiskeri og distriktspolitikk har stått sentralt i den politiske debatten det siste året. Det hevdes at sentrum/periferikonflikten skjærer gjennom de store partiene, og at de derfor ikke er så interessert i få saken på dagsordenen. Det kan det være noe i. Samtidig er det knapt noen sak der forskjellene mellom de to blokkene i norsk politikk er mer tydelig, og der Høyre og Frp er mer i utakt med befolkningen. Før de borgerlige partiene har sentraliseringspolitikken vært det enkeltområde der de har mistet flest stemmer og mest tillit i denne stortingsperioden. Det er riktig at Ap i flere

saker i regjering har gått inn for sentraliserende reformer, men når en ser på velgerne og stortingskandidatene deres, er det ingen tvil om at Ap står nærmest Sp, SV og KrF. Partiet innskjerpet også distriktsprofilen på siste landsmøte.

Marte Gerhardsen og Sigrid Hagerup Melhuus fra tankesmia Agenda har påpekt at to tredeler av Norges befolkning fortsatt bor utenfor de fem største byene, og at spredt bosetting er viktig for framtidens arbeidsplasser. Skal vi ha råd til velferd, trenger vi ny verdiskaping, som ofte har ut-spring i ressurser som er lokalisert i distriktene, som industri, havbruk, bioøkonomi og mineralnæring. Forsterket sentralisering kan også svekke vår felles identitet og tillit, som blant annet kommer av at

mange bor i små og store lokalsamfunn som gir tilhørighet. Agenda tar derfor til orde for å gjenreise distriktspolitikken på tvers av alle samfunnsområder. Ap har derfor, i motsetning Høyre og Frp – og det Oslo Aps Raymond Johansen synes å tro – fordel av at distriktspolitikken står høyt på dagsordenen fordi Høyre og Frp her er i utakt med flertallet av velgerne. Det er deres ømmeste punkt. Motstand og skepsis til sentralisering – og en sterk vilje til å ta hele landet i bruk – er i dag den viktigste politiske konfliktlinjen i Norge – en sak som også kan føre til regjeringsskifte om knapt to uker.

Bjørgulv Braanen

bjorgulv.braanen@klassekampen.no

NOBELKOMITEEN

AV ANDREAS IVERSEN OG ANDERS BORTNE

